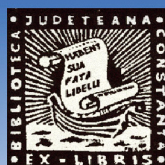

BIBLIION

*“Habent
sua
fata
libelli”*

Nr. 14 / 2016
serie nouă

Ediție aniversară

BJC 85

85 DE ANI DE BIBLIOTECĂ PUBLICĂ MODERNĂ, LA CONSTANȚA

Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța împlinește 85 de ani de existență. Acesta este prilejul de a ne întoarce cu gândul, la acele momente din anul 1931, când, prin decizia Ministerului Instrucțiunii Publice și Culturii Naționale, din 9 iulie, și, ulterior, prin decizia Consiliului Municipal Constanța, emisă zece zile, mai târziu, orașul nostru avea

să primească instituția de cultură, la care gândise și pe care o anticipase, încă de la sfârșitul secolului al 19-lea.

După revenirea Dobrogei la Statul Român (1878), necesitățile de dezvoltare economică, dar și culturală, au determinat o racordare- într-un timp scurt- a ținutului dintre Dunăre și Mare, la starea întregii țări. Școlile, biserica, așezămintele culturale, presa, în forme mai mult sau mai puțin structurate și instituționalizate, au evoluat în permanență, exprimând nevoile unei comunități care se integra tot mai accelerat spațiului național românesc.

Iată de ce, apariția unei biblioteci publice a orașului constituia un element de maximă importanță, pentru harta culturală a Constanței. Având deplină înțelegere, pentru eforturile înaintașilor, de a crea un nucleu spiritual dobrogean, prin

intermediul cuvântului tipărit, le aducem un omagiu, peste timp. Modelarea instituției bibliotecare constănțene a însemnat, deopotrivă, acumulare de documente de toate tipurile: carte, presă, microfilm, hărți, iconografie, materiale audio-video etc, dar și străduința bibliotecarilor de a crea un mediu

cultural și educațional, unde, cititorii de toate vârstele să se simtă în confort și la care să își dorească sa revină. Considerăm că misiunea a fost îndeplinită și că, de-a lungul timpului, biblioteca județeană s-a impus ca instituție de cultură de prim rang, a orașului și județului Constanța.

Astăzi, Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” se prezintă ca o instituție de referință a spațiului dobrogean, deținând cel mai mare patrimoniu infodocumentar de tip enciclopedic, din județ. Activitatea sa este orientată permanent spre diversificarea și modernizarea serviciilor dedicate utilizatorilor, fie că aceștia se află în proximitate sau la distanță. Prin natura resurselor infodocumentare, curente și retrospective, prin spațiile moderne și generoase de care dispune și, respectiv, oferta de acțiuni educative, formative, culturale și de petrecere a timpului liber, instituția

bibliotecară publică a județului Constanța este unică în peisajul instituțiilor culturale.

Conservând, împreună cu instituția arhivelor și cu cea a muzeelor, un patrimoniu informațional și documentar uriaș, biblioteca face parte din categoria de *instituții ale memoriei*. Ea este în raporturi de colaborare cu toate instituțiile și organizațiile care se adresează comunității, în primul rând cu cele culturale, dar și cu celelalte, între care o colaborare privilegiată o are cu instituțiile școlare, prin rolul educațional al bibliotecii, rol complementar învățământului formal, și pe care, biblioteca îl extinde, prin serviciile și produsele sale informaționale, adresate comunității, la dimensiunile învățării pe tot parcursul vieții.

Structura socioprofesională actuală a comunității din mediul în care biblioteca își desfășoară activitatea este complexă și diversificată, fiind reprezentată în principal de categoriile: copii, elevi, studenți, angajați în diferite instituții, întreprinderi, companii și firme, persoane ce exercită profesii liberale, pensionari, șomeri.

Ca instituție de cultură, biblioteca își desfășoară activitatea, împreună cu alte instituții de profil, toate având misiunea de a promova, în forme specifice, valorile naționale și universale pe care le dețin, punându-le la dispoziția celor interesați. Desigur, mediul este unul concurențial, dar instituția bibliotecară își are locul, rolul și misiunea bine determinate. Așa cum o definește legea specifică, ea este, înainte de toate, o structură infodocumentară, cu o ofertă de publicații de tip enciclopedic pe suport clasic și electronic, de produse și servicii calificate, ce se adresează întregii comunități.

Chiar dacă noile media, și în special rețeaua Internet, constituie uneori alternative preferate, ele nu constituie o amenințare la adresa instituției bibliotecare, organism apt să organizeze, să structureze și să ierarhizeze resursele informaționale, pe criterii axiologice, mediind astfel, o relație profesionistă, între resursă și utilizator, iar oferta culturală este întotdeauna de calitate.

Clădirea Bibliotecii Județene „Ioan N. Roman” Constanța a reprezentat, în 1998, la momentul mutării, primul sediu din țară, cu această destinație, construit după Revoluția din 1989. Prin configurarea spațiilor destinate utilizatorilor serviciilor de bibliotecă s-a urmărit, atât rezolvarea necesităților tradiționale de informare, lectură și studiu ale acestora, prin sălile de lectură și secțiile de împrumut, cât și racordarea la noile tendințe biblioteconomice, care impun diversificarea și modernizarea serviciilor, adaptarea lor la categorii distincte de utilizatori din comunitate.

Considerăm că Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța este structura infodocumentară locală cea mai utilizată și cu cea mai puternică vocație comunitară, parte a dezvoltării culturale a provinciei istorice Dobrogea. Serviciile tradiționale de consiliere, informare, lectură și studiu au fost modernizate. Informatizarea proceselor biblioteconomice, realizată prin dotarea cu echipamente informatice și implementarea unui sistem integrat de bibliotecă, înglobează aproape toate segmentele de activitate.

La începutul secolului al XXI-lea, biblioteca publică din Constanța trebuie să reprezinte un spațiu cu un dinamism accentuat, adaptat solicitărilor din partea membrilor comunității, care vin către acest tip de instituție, cu intenția de a face parte dintr-un dialog cultural și educațional, absolut necesar. Cererile extrem de variate și nivelul înalt la care atât utilizatorii din comunitate, cât și cei globali, se așteaptă să primească răspuns, arată că aceștia au deplină încredere în calitatea serviciilor și în potențialul uman pe care biblioteca noastră îl pune la dispoziția acestora.

Una dintre cele mai potrivite afirmații, cu referire la bibliotecă, vine de la Mircea Eliade :

Un om care stăpânește sau are acces direct la o bibliotecă, nu este numai un om mai bun decât alții, ci este și un om mai tare, mai fortificat sufletește decât alții. Pe el durerile îl ating mai puțin. Deasupra lui, nefericirile trec mai repede.

Și, mai departe:

Lipsa bibliotecilor încurajează semidoctismul, improvizajul sau chiar fraudă intelectuală. Într-un centru, cu mari și bine organizate biblioteci publice, improvizajul cultural și semidoctismul nu pot supraviețui multă vreme. (Conferință radio, 14 nov. 1935).

Fie ca Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța să fie acel spațiu în care membrii comunității noastre să devină fortificați sufletește și să găsească bucuria intelectuală pe care numai contactul cu lectura îl oferă!

Dr. CORINA MIHAELA APOSTOLEANU
Director
Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța

IOAN N. ROMAN

S-a născut pe 20 iulie 1866, fiind declarat la Comăndărești, județul Iași, conform certificatului de naștere emis de direcțiunea Gimnaziului „Ștefan cel Mare” din Iași. Era fiul lui Nichifor și al Mariei, familie de oieri transhumantși, originari din Săliște, Sibiu. Alte surse indică locul de naștere ca fiind Tropoco sau „Troponca”, în județul Ismail (Basarabia), cu toate că la Primăria acestei localități nu este înregistrat un certificat de naștere pe numele său.

A mai avut doi frați, Dumitru (comerciant în comuna Șipote, jud. Iași) și Gheorghe (oier). Întrucât familia s-a întors pentru mai mult timp în comuna Săliște, Ioan a început acolo studiile primare, a continuat la Hârlău, jud. Iași (1879-1881), unde a fost adus de fratele său, Dumitru. După absolvirea ciclului primar cu „Premiul I”, a frecventat cursurile Liceului Național din Iași, unde a fost coleg cu Gr. Cugler, Miron Băluș și Gr. Vitner, personalități de prim rang ale vieții sociale și culturale a Moldovei. Un alt coleg ilustru i-a fost Osvold Teodoreanu, cunoscut avocat și publicist de mai târziu în Iași, tatăl scriitorilor Ionel și Păstorel Teodoreanu. Eliminat în urma unui incident soldat cu o pedeapsă disciplinară, Ioan N. Roman a studiat în particular și a susținut examenele de an, începând cu 1882. A terminat liceul, în anul școlar 1885-1886.

Între anii 1894-1897 (conform documentelor existente) urmează și finalizează studiile universitare la Bruxelles. În acest timp, colaborează la publicațiile din țară, spre exemplu, la **Tribuna**, unde trimite articole de orientare generală asupra chestiunii naționale care începe să preocupe cercurile politice europene”, conform celor afirmate de intelectualul transilvănean Ilie Dăianu.

Cât timp s-a aflat la Bruxelles, Ioan N. Roman s-a împrietenit cu Duiliu Zamfirescu, consilier la Legația Românei.

Lucrarea de doctorat intitulată „Protestation des Roumains de Transylvanie et de la Hongrie contre l' oppression maghyare” (1895) va fi răspândită într-un număr mare de exemplare și va avea un larg ecou internațional.

Talentul său literar și publicistic s-a manifestat încă din perioada liceului, când scria poezii și articole. Debutează în publicistică, în revista „Albina” din Botoșani (1882), iar în 1893 se produce debutul în literatură, când publică poezia „Suspine de toamnă” și două traduceri în revista „Familia” din Oradea (condusă de Iosif Vulcan), unde va publica opere originale și traduceri și în anii următori.

În 1885 a început colaborarea la „Convorbiri literare”, cu poeziile „La pădure” și „Scrisoare”. Ulterior, a publicat în aceeași revistă articole diverse, constând în opere originale sau aprecieri critice privind creațiile unor scriitori români și străini. În perioada ieșeană a înființat prima sa gazetă, „Meseriașul român”, în 1887.

IOAN N. ROMAN

După ce s-a stabilit la Constanța, în 1900, Ioan N. Roman și-a legat opera de problemele dobrogene. A colaborat la revista „Ovidiu”, editată de Petru Vulcan.

Între 1884 și 1889 este redactor la ziarul ieșean „Liberalul” și, după schimbarea orientării politice a acestuia, din 1889 întemeiază și este și director al ziarului „Drapelul”, până în 1890. În acest periodic îi apar o serie de studii cu titlul „În contra direcției de la Contemporanul” și „Un răspuns domnului Gherea”, reunite ulterior în volum; acestea vor marca disputa dintre „Contemporanul” și alte publicații ale epocii, în ceea ce privește direcția estetică și critică a revistei. Dobrogeanu-Gherea a răspuns prin cunoscutul său studiu, „Tendenționismul și tezismul în artă”, apărut în revistă, sub titlul „Direcția Contemporanului”. Despre „Drapelul”, Nicolae Iorga arăta, în memorii, că era scris, aproape în întregime, de către directorul-proprietar, care semna cu diferite pseudonime: Tiflă, Ioan, Ghyb, Inero. Ulterior, a folosit și alte pseudonime: Chesoi, Mărgineanul, Meșterul Manole, Nichifor, Norma, dr. Romanus, Rozmarin.

Pe Mihai Eminescu l-a cunoscut personal, la banchetul ultim al „Junimii” de la Iași, la un an după strămutarea revistei la București. Cu acest prilej, scrie I. N. Roman, în amintirile despre Eminescu, publicate în ziarul „Adevărul literar și

artistic”, din 8 martie 1931, Titu Maiorescu a închinat paharul „în sănătatea tânărului nostru colaborator, d. Ioan N. Roman; îi urez să ne ajungă și să ne și întrecă...”. În aceleași amintiri se arată revoltat de faptul că nimeni nu l-a ajutat pe poet în anii de boală (Statul, prietenii politici sau literari).

Numele lui I. N. Roman figurează în albumul Societății „Junimea” din 1878, fără nicio dată biografică, dar cu semnătura pe care și-a păstrat-o pe parcursul vieții.

La sfârșitul anului 1892 a plecat la București, unde a fost, pentru un an, prim-redactor al ziarului „Adevărul”, condus de Alexandru Beldiman. Pune bazele „Adevărului literar”, în 1893, publicând literatură în numărul de la sfârșitul săptămânii. În această perioadă scrie o serie de articole cu temă antidinastică. Părăsește această linie, reorientându-se, mai târziu și devenind pro-monarhist. După ce a plecat de la „Adevărul”, fiind înlocuit de Tony Bacalbașa, în paralel cu finalizarea studiilor, în afara țării, publică, în 1894 volumul „Poesii”, unicul din carieră. Își întrerupe studiile, fiind invitat la Sibiu, de dr. I. Rațiu, să publice la „Tribuna”. Aici scrie - cu pseudonimul dr. Romanus - articole în sprijinul mișcării naționale românești. Aceste articole sunt tipărite în volum, în 1898, la Sibiu, sub titlul „Luptele românilor”.

În timpul studiilor la Bruxelles, I. N. Roman a continuat să scrie articole în sprijinul luptei de emancipare a românilor transilvăneni, în calitate de președinte al secției „Ligii culturale” de acolo. Articolele erau publicate în presa belgiană.

S-a întors definitiv în țară în 1897 și a continuat cariera în magistratură. Până în 1898 locuiește la Curtea de Argeș, unde a lucrat la Judecătoria. Este numit apoi judecător la Medgidia, oraș în care este instalat ca primar, la 15 ianuarie 1899. Ioan N. Roman scria, pe actul de numire o notă, după cum urmează: „am depus jurământul în ziua de 18 I 1899, când mi-am dat demisiunea din postul de ajutor de judecător de ocol la Medgidia”; Ministerul Justiției îi acordase, la 4 februarie 1899, dreptul de a funcționa ca avocat, în Dobrogea. În mai 1900 se instalează definitiv la Constanța.

A devenit fiu al Dobrogei, credincios misiunii sale de a promova și apăra aceste ținuturi și drepturile locuitorilor lor, a făcut pentru dobrogeni, cât au făcut generații întregi, înaintea sa. Este autorul unor volume și studii importante precum: „Studiu asupra proprietății rurale din Dobrogea”, apărut la Constanța în 1907, „Dobrogea și drepturile politice ale locuitorilor ei”, apărută în 1905 (carte de referință pentru istoria modernă a acestei regiuni), „La question

Roumaine en Hongrie”, Constanța, 1915, „Pagini din istoria culturii românești din Dobrogea: înainte de 1877”, publicat în nr. 3 din 1920 al „Analelor Dobrogei”, „Proiecte, cuvinte și gesturi bulgărești din timpul marelui război”, în aceeași revistă, „Drepturile, sacrificiile și munca noastră în Dobrogea față de potențialul bulgarilor” (este un memoriu folosit de către delegația română care a participat la Conferința de pace de la Paris), publicat în „Analele Dobrogei” nr. 4 din 1922.

Este autorul unor poezii, traduceri, articole politice și studii răspândite în diferite reviste și ziare ale timpului, între care menționăm: „Drepturile Dobrogei” (1902), „Farul” (1903-1904 și 1909-1911), „Arhiva Dobrogei” (1916-1919), „Analele Dobrogei” (1920-1931), „Drapelul” (1909-1911), „Dobrogea Jună” (anii '20), „Neamul Românesc” (în care publică în 1918 articole despre situația Dobrogei de după război cu privire la istoria, demografia și situația socială a acestei regiuni).

Ioan N. Roman a luptat pentru drepturile tuturor locuitorilor Dobrogei și pentru ridicarea lor socială și culturală. În 1903 a

fost ales membru în Consiliul Județean, poziție din care a militat pentru egalitatea în drepturi a dobrogenilor, cu populația din Regat. Colorarul acestei lupte este cartea „Dobrogea și drepturile politice ale locuitorilor săi”.

Bine documentată, scrisă într-un stil sobru și cu o expunere concisă, cartea trece în revistă etapele evoluției provinciei pontice, de la revenirea sa la patria mamă, cu accent pe „Legea de organizare a Dobrogei” (1880). Autorul susținea extinderea prevederilor

Constituției și asupra județelor transdunărene.

A avut o activitate politică remarcabilă, la nivel local și central, fiind adeptul ideilor liberale, încă din 1885. Începând cu 1908 se pun bazele organizațiilor constănțene ale marilor partide politice, între 1910-1914 este vicepreședinte al organizației județene a liberalilor și, cu susținerea politică a acestui partid, este numit în funcția de primar al Constanței (9 noiembrie-20 decembrie 1910). În urma alegerilor din februarie 1914 este ales deputat (un nou mandat este câștigat în 1919, iar în 1922 este ales în Senat).

În anii de cumpănă ai Marelui Război, atitudinea națională a lui Ioan N. Roman este una fără echivoc, el condamnă acțiunile Imperiului Austro-Ungar, care se făcea vinovat, în opinia lui, de declanșarea războiului, și îi prevestește sfârșitul și triumful principiului naționalităților, pe care îl vedea „așezat la temelie Europei de mâine, în timp ce frontierele politice ale diferitelor state vor corespunde limitelor etnice ale națiunilor respective” (aceste opinii au fost publicate în 1915, în lucrarea mai sus menționată, tipărită la Constanța, „La Question Roumaine en Hongrie”).

Casa Ioan N. Roman, bombardată în anul 1941

După intrarea României în război, în 1916, deputatul Ioan N. Roman va lua drumul exilului. În octombrie era la Iași, deoarece Dobrogea era deja ocupată de către trupele germano-bulgare. Se întoarce în țară în 1918 și va milita fervent în favoarea intereselor naționale ale Dobrogei. A prezentat primul-ministru Alexandru Marghiloman memoriul semnat de 30 de personalități dobrogene, în care se spunea că: „nu putem trece sub tăcere durerea cea mai mare: aceea de a se fi pierdut colțul de țară, în care unii ne-am născut și alții am trăit o viață întreagă. Acum, când pacea s-a încheiat, cei din alte părți, pribegi ca și noi de urgia războiului, se vor întoarce la casele lor, în Patria lor; noi va trebui să căutăm cenușa gospodăriilor noastre în țară străină, adăugând astfel umilința la durerea și nesiguranța vieții, la desăvârșita ruină”.

NUM. SER.	NUMER.	AN.	SERIALIZARE	REMARKS
33	Balzac	1	Les contes	legat până albastru
34	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
35	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
36	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
37	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
38	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
39	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
40	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
41	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
42	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
43	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
44	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
45	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
46	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
47	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
48	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
49	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
50	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
51	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
52	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
53	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
54	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
55	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
56	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
57	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
58	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
59	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
60	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
61	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
62	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
63	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
64	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
65	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
66	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
67	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
68	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
69	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
70	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
71	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
72	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
73	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
74	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
75	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
76	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
77	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
78	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
79	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
80	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
81	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
82	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
83	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
84	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
85	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
86	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
87	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
88	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
89	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
90	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
91	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
92	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
93	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
94	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
95	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
96	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
97	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
98	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
99	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru
100	Balzac	1	Le roman expérimental	legat până albastru

Inventar original al colecțiilor de carte, proprietar Ioan N. Roman, predat de fiul acestuia, Bonifaciu, Primăriei Constanța (fragment)

După victoria aliaților, din toamna lui 1918, Ioan N. Roman este însărcinat de către primul-ministru Ion I. C. Brătianu cu redactarea unui memoriu care să cuprindă drepturile românilor, în ceea ce privește stăpânirea Dobrogei.

Documentul a fost distribuit reprezentanților români la Conferința de la Paris și va fi publicat și în „Analele Dobrogei”, din 1922. În 1927, datorită susținutei sale activități în sprijinul Dobrogei, Nicolae Iorga îl numea pe Ioan N. Roman: „sufletul mișcării dobrogenilor refugiați la Iași în tristele clipe ce au urmat tratatului de la Buftea, mișcare ce avut drept scop împiedicarea cedării Dobrogei”.

Avocat de prestigiu, Ioan N. Roman a avut o activitate constantă de susținere a intereselor generale ale Constanței, prin acțiuni personale și articole de presă, în jurnale precum „Farul” și „Liberalul Constanței”. Sistemul viciat al partidelor politice și facțiunile apărute în cadrul acestora l-au determinat pe omul politic dobrogean să-și restrângă aparițiile în viața publică și să-și manifeste deschiș pesimismul, în ceea ce privește implicarea sa în viața publică. Deși ales în Parlament, s-a manifestat rareori la tribuna acestuia.

În schimb, Ioan N. Roman a avut o activitate culturală intensă, a colaborat la reviste literare, a elaborat studii și a scris aricole care i-au adus apelativul (pe care i-l dăduse Petru Vulcan, încă din 1906) de „cea mai populară și cea mai iubită figură dobrogeană”. Pe aceeași linie se înscrie și activismul său în viața cultural-științifică a orașului. Împreună cu geograful Constantin Brătescu, a pus bazele „Societății culturale dobrogene”, în 1920, al cărei scop era „promovarea studiului științific al trecutului și prezentului Dobrogei... prin înființarea de biblioteci și prin fondarea unui muzeu regional dobrogean”. În această linie se înscrie contribuția sa majoră la apariția primei biblioteci publice din orașul Constanța, înființată pe baze legale, în 1931, și care a funcționat în casa familiei lui Ioan N. Roman, începând cu 25 octombrie 1933. Familia a donat Bibliotecii publice colecția de volume cu tematică juridică a avocatului Ioan N. Roman, alături de lucrările despre Dobrogea și opera sa. Casa de pe strada Carol nr. 115 nu a supraviețuit celui de-Al Doilea Război Mondial, fiind bombardată în cursul anului 1941.

La Constanța, Ioan N. Roman a inițiat și a fost președintele Comitetului „Pro Eminescu”, pentru ridicarea unei statui a poetului, în orașul de la țărmului mării, în apropierea Cazinoului. Din acest comitet făceau parte intelectuali importanți: avocatul N.D. Chirescu, viitorul primar al orașului, avocatul Horia P. Grigorescu, Gh. Coriolan, directorul Liceului „Mircea cel Bătrân”, judecătorul Valerian Petrescu. Lucrarea i-a fost încredințată direct lui Oscar Han, artist bine cunoscut în epocă. Monumentul a fost dezvelit după moartea inițiatorului său.

Ioan N. Roman a decedat la 12 iulie 1931, la Constanța. Prin subscripție publică, la inițiativa președintelui Curții de Apel Constanța, Gh. L. Dimitriu, i s-a ridicat un monument, amplasat în piața din fața Curții de Apel, dezvelit la 25 septembrie 1932.

Conform manuscrisului lui Traian Lăzărescu, aflat în colecțiile Bibliotecii Județene care îi poartă numele, după moartea „Patriarhului Dobrogei” (a fost numit astfel de către Nicolae Iorga, într-o conferință ținută la Constanța, în 1927), familia a instituit două premii în memoria sa: „Premiul cultural -dobrogean Ioan N. Roman” și „Premiul de poezie Ioan N. Roman”. Din juriul de premiere făceau parte mari personalități ale epocii: Jean Bart, C. Brătescu, Ion Jalea, Ion Marin Sadoveanu, Oreste Tăfrali, Constantin N. Sarry și, din partea familiei, avocatul Bonifaciu Roman (fiu) și magistratul Traian Lăzărescu (ginere). După moartea lui Jean Bart, a fost cooptat în juriu și a avut și funcția de președinte al acestuia, scriitorul Emanoil Bucuța.

Au fost acordate premii de poezie, pentru un sonet („Bairamede”) cu atmosferă dobrogeană, profesorului și scriitorului Grigore Sălceanu și pentru un triptic dobrogean, poetului Vasile Voiculescu. Premiul cultural-dobrogean a fost decernat scriitorului profesor G. Banea („Zile de lazar”) și profesorului C. D. Constantinescu-Mircești, pentru monografia „Satul Ezibei”.

Dr. ANCA ANGELA DOBRE

ÎNTOARCERE ÎN TIMP

85 de ani... pentru o viață de om, cifra este impresionantă! Dar și despre instituția de cultură despre care vom scrie, Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” Constanța. Aceasta, în condițiile în care provincia dintre Dunăre și Mare - Dobrogea - a revenit la patria mamă, România, abia după Războiul de Independență, din 1877.

Evenimentul care va fi sărbătorit în toamna acestui an are, desigur, o semnificație aparte pentru urbea tomitană și pentru locuitorii ei. Dar nu mai puțin importantă pentru cei care, aproape anonim și-au desfășurat activitatea în acest lăcaș de cultură.

Pasiune, discreție și dăruire sunt cuvintele care au caracterizat activitatea a zeci și zeci de bibliotecari ce s-au perindat de-a lungul timpului în această „casă a cărții”.

Nu mă voi referi la eforturile și sacrificiile făcute pentru a păstra documente de mare importanță pentru istoria acestui ținut, nici la avatarurile prin care a trecut biblioteca în toți acești ani. Sunt binecunoscute tuturor.

Sunt unul dintre cei care au avut șansa de a-și desfășura activitatea plăcută și incitantă în acest lăcaș. Să ai grijă de nenumărate documente, să îndrumi, să recomanzi, să educi gustul față de carte, respectul față de cei care o frecventează.

Am dreptul ca, după trei decenii de muncă în biblioteca tomitană, să spun, în cunoștință de cauză, că această meserie, prost remunerată și, deseori, nu prea respectată de autoritățile responsabile, trebuie să-ți placă!

Terminasem o facultate cu profil umanist. După un apostolat de un deceniu într-unul din satele dobrogene, mi s-a ivit ocazia de a face parte dintr-o echipă specială: aceea a bibliotecii.

Astfel o vedeam eu ca cititor, în calitate de elev sau student, pentru că partea nevăzută în acea calitate o descopăr acum. Am avut avut oportunitatea de a participa la tot ceea ce înseamnă această nouă meserie, deoarece, în 1980, instituția își schimba sediul, într-unul nou, special amenajat pentru acest gen de activitate.

Au fost o primăvară și o vară fierbinți, și la propriu, și la figurat. Atunci mi-am cunoscut o colegă de care voi fi atașat o lungă perioadă de timp, prin natura meseriei, amândoi desfășurându-ne activitatea, timp de peste un deceniu, în aceeași secție: Liliana Lazia, prietenă neprețuită și viitoare directoare a bibliotecii. Din păcate, prea devreme plecată dintre noi.

Ce m-a frapat de cum am cunoscut biblioteca? Depozitele imense de cărți și alte publicații. Eram fascinat! Nu avusesem până atunci ocazia să văd atâtea și atâtea publicații, din varii domenii și din diferite epoci, și primul meu gând nemărturisit a fost: Doamne, o să am timp să răsfoiesc, darămite să citesc, măcar o parte din aceste comori?

Încet, încet, am descoperit tainele noii mele meserii, toate filierele prin care trecea documentul scris, până să ajungă la cititor.

M-au impresionat, apoi, în mod plăcut, dragostea și respectul cu care am fost înconjurat de către toți membrii acestei noi familii, lucrători specializați dar și mulți având aceeași calitate pe care o avusesem și eu - foști dascăli, care, din diverse motive, și-au schimbat vechea meserie, pentru a se dedica uneia cu nimic mai prejos.

Am primit încurajări, sfaturi, am avut prieteni de suflet (și încă mai am și acum, după ce mi-am încheiat activitatea). Unii dintre foștii mei cititori mi-au devenit colegi.

Este adevărat, au trecut generații, s-au schimbat generații. Nici biblioteca nu mai este aceea pe care am cunoscut-o eu, cu mai bine de trei decenii în urmă.

Pe mesele „Sălii Catalogelor”, cum numeam noi fișierele unde cititorii veneau să-i îndrumăm, erau călimări cu cerneală și tocuri cu penițe! Acum, pe acele mese, se află computere. În locul catalogelor sunt calculatoare, internet etc. Din epoca Gutenberg, în era digitală! Cerințele noului secol, ale noului mileniu!

Mărturisesc, totuși, cartea scrisă rămâne în continuare favorita sufletului meu.

Este necesară toată aparatura electronică, automatizarea. Dar nu e suficient pentru cei care doresc o documentare riguroasă, științifică. S-a tot proorocit dispariția cărții, de mult timp. Părerea mea este că vor conviețui, atât cartea electronică cât și documentul tipărit. Iar ultimele sondaje confirmă acest lucru.

Ce să urez eu, în încheierea acestor rânduri, în calitate de fost lucrător, păstrător și cititor de cărți, bibliotecii mele?

La Mulți, Mulți Ani! Spre binele tomitanilor.

GELU CULICEA

INTELECTUALII CONSTĂNȚENI ȘI BIBLIOTECA TOMITANĂ

Înființarea, cu 85 de ani în urmă a unei biblioteci publice la Constanța, apoi dezvoltarea acesteia spre atingerea finalității demersului ei cultural: lectura publică în municipiu și județ a însemnat un efort considerabil din partea comunității, a edililor, cu precădere a intelectualilor care și-au legat destinul existențial și profesional de acest spațiu.

Într-o zonă în continuă devenire, unde prioritățile administrației au fost mereu și mereu economice, intelectualii constănțeni, puțini, dar dedicați, au înțeles că misiunea ridicării spirituale a ținutului, organizării de evenimente culturale, chiar fără un cadru instituțional, le revine în întregime.

Sunt remarcabile inițiativele de acest fel din primele decenii ale veacului trecut, inițiative care, toate au contribuit la crearea unei atmosfere propice stimulării edililor să abordeze serios chestiunea creării instituțiilor de cultură: înființarea la Constanța, de către un grup de intelectuali condus de publicistul și scriitorul **Petru Vulcan**,

a Cercului literar „Ovidius”; activitatea notabilă a Academiei populare, o originală instituție privată dedicată educației adulților, ghidată de ideile novatoare ale „școlii creatoare”, fondată de profesorii dr. **Constantin Mureșanu** și **Nicolae Zăgoicea** și de avocatul **Bucur Constantinescu**, gestul nobil al colonelului **M. Ionescu Dobrogeanu**, care a donat liceului „Mircea cel Bătrân” circa 1.200 de volume, ediții rare, ce au stat la baza prestigioasei sale monografii, „Dobrogea în pragul veacului al XX-lea”; impresionantului demers cultural, de anvegură națională și internațională a Comitetului ProEminescu, de a ridica un monument autorului poeziei „Mai am un singur dor...”, demers datorat avocatului, publicistului și poetului **Ioan N. Roman** și profesoarei **Zoe Verbiceanu**; repetatele intervenții în presa vremii pentru sensibilizarea autorităților față de lipsa instituțiilor culturale și artistice ale unor ziariști, scriitorii ori dascăli: **Constantin Sarry**, **Theodor Ionescu**, **Al. Gherghel**, **Vasile Helgiu** ș. a.; elevata prestație științifică și culturală a revistei „Analele

Dobrogei”, condusă de geograful **Constantin Brătescu** etc. etc. Fără această notabilă lucrare culturală, care a sădit în comunitate nevoia devenirii spirituale, apropierea de carte și lectură, de actul artistic nu ar fi fost posibilă crearea bibliotecii municipale, a muzeelor, a teatrelor constănțene...

Însă intelectualii din spațiul pontic au impulsionat și sprijinit lectura publică în tot timpul existenței de 85 de ani a Bibliotecii tomitane, devenită instituție județeană. În primii ani postbelici, viața literară a Constanței a fost dominată de prestația poetului și dramaturgului **Grigore Sălceanu**, profesor la Liceul „Mircea cel Bătrân”, constant prieten al bibliotecii. Laureat al Premiului Academiei Române, membru al Uniunii Scriitorilor, cei ce l-au cunoscut și-l amintesc ca pe un bărbat înalt, corpulent, afișând o morgă academică, dar abordabil și volubil. A fost îndrumătorul multor manifestări organizate în urbe sub semnul cărții, al lecturii...

Constantin Sarry

Petru Vulcan

M. Ionescu-Dobrogeanu

Ioan N. Roman

Biblioteca a fost pentru profesorul **Enache Puiu**, universitarul și scriitorul, un al doilea cabinet de lucru. Era permanent interesat de noutățile editoriale achiziționate, cele literare, pe care le cerceta într-o mini-sală de lectură ce i se destinase în semn de prețuire și a participat la toate manifestările dedicate cărții și lecturii organizate de Biblioteca tomitană (îndeosebi „Clubul artelor”). Profesorul E. Puiu a fost un împătimit de Dobrogea, consacându-se ridicării culturale a acesteia, deși pregătirea sa - a obținut titlul de doctor în filologie cu o remarcabilă monografie dedicată lui Miron Costin, publicată de Editura Academiei - i-ar fi permis să aspire la un loc în lumea universitară din Capitală. A militat consecvent pentru dezvoltarea învățământului academic constănțean, a activat ca poet (semnând cu pseudonimul Ștefan Careja) și critic literar (a lucrat vreme îndelungată la volumul monografic „Istoria literaturii din Dobrogea”, pe care l-a văzut tipărit abia la sfârșitul vieții). Optimist, jovial, de o politețe desăvârșită, dar exigent, distins, elegant, cu o voce baritonală ce inspira autoritate, bun orator avea totdeauna un cuvânt de încurajare pentru cei care, mai tineri încercau a se afirma în publicistică ori literatură. Altruist, la modul superior, a donat bibliotecii peste 400 de volume de istorie și critică literară.

Prozatorul și dramaturgul **Eugen Lumezianu**, profesor de excepție și mulți ani redactor la revista „Tomis”, a fost unul dintre colaboratorii consecvenți ai bibliotecii, consilier dezinteresat al diverselor aspecte ale lecturii active și, până la tragica sa dispariție în 1990, a fost un permanent îndemn și sprijin pentru colectivul bibliotecii. A participat adesea la

„Clubul artelor”, însuflețind cu prestația sa dialogurile cu publicul privind literatura vremii ori condiția creatorului și militând deschis pentru libertatea de expresie artistică. E. Lumezianu a lăsat amintirea unui intelectual distins, unui aristocrat în lumea proletarizată a epocii. A îmbogățit patrimoniul bibliofil al bibliotecii, donând un prețios album privind repartizarea românilor și a altor etnii în spațiul carpato-danubiano pontic după hărți străine, tipăritură rară, realizată în preajma Dictatului de la Viena.

Pentru universitarul **Ion Bitoleanu**, coautor al primei monografii postbelice a Dobrogei (alături de istoricul Adrian Rădulescu), Biblioteca tomitană a constituit decenii la rând loc de studiu și izvor de informare bibliografică pentru cărțile sale de istorie națională și locală. Ușor distant, dar abordabil, brevilocvent, concis în exprimare, coerent și limpede în scris, profesorul I. Bitoleanu a fost permanent solicitat de conducerea bibliotecii să colaboreze la organizarea unor sesiuni și simpozioane științifice pe teme bibliologice și de istoria culturii din spațiul pontic, a unor conferințe și dezbateri cu cititorii privind cărțile ce vorbesc despre trecutul meleagurilor euxine.

Vreme de aproape jumătate de veac, profesorul **Gheorghe Dumitrașcu**, universitarul și condeierul a fost, atât ca cititor împătimit în sălile de lectură, cât și ca participant activ la programul cultural al bibliotecii, o prezență deosebit de familiară. Carismatic, lovace, cu talent oratoric, impetuos, hiperinformant cu istoria națională, îndeosebi cu cea a Dobrogei, despre care a scris cu dragoste multe tomuri și sute de articole răspândite prin toate publicațiile din țară, Gh. Dumitrașcu nu a lipsit, ca om de știință, publicist pasionat și scriitor de la niciuna dintre manifestările mai importante dedicate cărții și lecturii organizate de bibliotecă la sediu ori la bibliotecile din județ, conferindu-le acestora consistență și farmec.

Neîndoielnic, prozatorul **Constantin Novac**, atât ca redactor șef al Revistei „Tomis”, cât și ca președinte al Filialei Dobrogea a Uniunii Scriitorilor a contribuit substanțial la deschiderea

bibliotecii către lumea literară. Cenaclul revistei „Ovidius”, și-a desfășurat lucrările mai tot timpul în aula bibliotecii județene, scriitorii constănțeni, dar și cei din țară, exprimându-se adesea în șezători literare, seri de poezie ori dezbateri pe teme ale creației, iar revista a donat numeroase manuscrise dintre cele publicate în paginile sale. Ironic cu temperanță, distant dar amabil în relațiile oficiale, cozeur desăvârșit în cercurile de cunoscuți, C. Novac a fost, vreme de patru decenii, prezent în mai toate activitățile organizate de bibliotecă vizând relația dintre autori și cititorii cărților, precum și îndrumarea beneficiarilor bibliotecii către lectura de calitate.

Eugen Lumezianu

Grigore Sălceanu

Ca istoric literar aplecat cu precădere asupra fenomenului literar dintre Dunăre și Mare, profesorul **Victor Corcheș**, el însuși talentat prozator, a fost un constant colaborator al instituției de carte constănțene, îndeosebi în domeniul bibliografiei locale. Cu o tenacitate și o dedicare remarcabile, răsfoind zeci de publicații din prima jumătate a secolului trecut, aflătoare în biblioteca tomitană și la Biblioteca Academiei Române, pentru a scoate din uitare multe nume de literați dobrogeni, al căror avânt creator a fost brutal întrerupt de războiul mondial și de evenimentele politice care i-au urmat. A realizat în calitate de coautor o bibliografie a poeziei apărute în publicațiile pontice și o antologie a poezilor din sudul provinciei euxine.

Activitatea muzicianului **Harry Tavitian**, jazz-man de renume național și internațional, colaborator al secției muzicale a fost un episod de o fermecătoare originalitate în demersul cultural al instituției. Făcând naveta de la un sat dobrogean unde funcționa ca profesor, în puținul său timp liber, cărând de acasă aparatura proprie, fiindcă biblioteca deținea aparatură din anii '50-'60, H. Tavitian, un tânăr brunet, slăbuț, firav, discret, de o mare delicatețe sufletească, dar de o tenacitate întrecută doar de talentul său a izbutit să-și creeze în câțiva ani (împreună cu Corneliu Stroe) o formație muzicală („Creativ”) ce va plasa Constanța printre centrele importante ale jazz-ului românesc (altfel un gen muzical doar tolerat de forurile culturale de atunci, pentru că nu conșona cu spiritul „Cântării României”).

Pentru fanii constănțeni ai genului, au rămas de neuitat concertele susținute în aula bibliotecii de nume de referință ale jazz-ului, în frunte cu Johnny Răducanu, precum și ședințele clubului de jazz conduse de neobositul critic muzical Florian Lungu.

În ultimii 10 -15 ani, făclia frumoasei tradiții a implicării intelectualității constănțene în promovarea lecturii publice, prin participarea constantă la activitățile Bibliotecii tomitane a fost ținută sus de nume aflate în plină maturitate creatoare ca universitarii **Valentin Ciorbea** și **Stoica Lascu**, istorici remarcabili, autori a numeroase volume și studii, profesorul **Ion Codrescu**, poet de excepție și plastician, donator al unei valoroase colecții de poezie haiku, regretatul **Virgil Coman**, cercetător de notorietate al trecutului ținutului pontic, scriitorul **Ovidiu Dunăreanu**, redactor șef al Revistei „Ex Ponto”, prozator redutabil, inspirat de spațiul euxin, autor a numeroase cărți și articole despre scriitorii tomitani, pe care i-a prezentat adesea în aula bibliotecii, scriitorul și universitarul **Ștefan Cucu**, comentator al clasicilor antici și cronicar al vieții literare de la Pontul Euxin ș.a.

CONSTANTIN CIOROIU

INTERSECȚII PRINTRE AMINTIRI

Nu trebuie să lucrezi într-o bibliotecă pentru a-ți da seama de dimensiunea culturală a acestei instituții. Dar eu am lucrat aici. Venirea mea în Biblioteca Regională (așa cum se numea în 1961) a fost premiată cu o... busolă. Biblioteca nu a fost doar un loc de muncă, ci orientare, orizont, un mod de existență, echilibru și o regândire a profesiei.

O primă amintire. Evoc „munca de teren” pe care o făceai dacă lucrai în secția metodică. Am fost în multe comune, am cunoscut oameni și locuri. Dobrogea mi-a fost mai apropiată decât zona mea natală. Împreună cu colegii mei eram un fel de soli ai popularizării cărții. Cum apărea un volum de interes rural (legumicultură,

viticultură, pomicultură, zootehnie), invitam autori și făceam prezentări în diferite centre comunale. Țin minte alaiul de cai și căruțe, delegațiile de săteni din împrejurimi, veniți, ca în zi de sărbătoare, să poarte dialoguri cu experții. Inițiativa aparținea bibliotecii. Se tipăreau afișe, fluturași, se cumpărau cărți, se dădeau autografe și cred că se puneau în practică și metode noi de lucru. Acum zâmbesc, dar atunci făceam totul cu multă convingere, cu zel, cu rigoare. Primeam felicitările autorităților: primari, președinți de gospodării agricole (sau CAP-uri = cooperativă agricolă de producție), directori de școli și de cămine culturale. Era entuziasmul tinereții, al unei misiuni profesionale în care credeam.

A doua amintire este din nou hazlie. Vorbesc despre activitatea mea de „regizor”. Organizam montaje literare sub genericul „De vorbă cu eroii cărții”. Nu știu ce gândeau colegii mei. Din bibliotecari la sala de lectură, la sălile de împrumut pentru adulți și pentru copii, la bibliografic, la filiale, au devenit peste noapte „artiști”. Interpretau roluri de țărani și țărănci din

galeria personajelor lui George Coșbuc, Vasile Alecsandri, Zaharia Stancu, Liviu Rebreanu; personaje istorice creionate de Barbu Ștefănescu-Delavrancea și Camil Petrescu, militanți în ilegalitate, eroi și eroine din literatura română și universală. Decorul era constituit din copertile cărților din care era extras personajul, redat în dimensiuni mai mari, desenate cu mîgălă de colegii mei. Aveam publicitate în ziarele locale și la radio. Am făcut turnee în comune apropiate de orașul nostru. De fiecare dată eram însoțiți de directorul Bibliotecii. Tot acest iureș „artistic” s-a desfășurat sub egida a trei directori: Gheorghe Popescu, Dumitru Constantin Zamfir și Alexandru Hristu. Aveam costume procurate de la Teatrul de Stat.

Poate că montajele noastre erau un spectacol-comentariu, erau un segment de istorie literară. Cred că a fost înțeles cum se cuvine actul nostru de cultură și artă scos dintr-o zestre literară, din creațiile valorice scriitoricești.

Am selectat din momentele trecutului **a treia amintire**, pentru mine, cea

mai valoroasă. Ea aparține etapei de redactare a celor două volume bibliografice: „Reprezentanți ai Dobrogei în știința și cultura românească” și „Dimensiunile unor vocații” (coautor: Ion Faiter). Am cunoscut cu acest prilej oameni remarcabili, de noblețe sufletească, de dăruire totală. Am fost în casa unor creatori de prestigiu, am ascultat confesiuni, am cercetat documente personale. Așa am construit monografiile de persoană, de la detalii biografice până la complexitatea creației, concretizată în apariții editoriale, debut scenic, sensibilitate transpusă pe pânză sau cioplită în piatră. Am cunoscut mari pictori – cuceritori ai culorii și metaforei (Ion Nicodim, Spiru Chintilă, Ion Bițan, Alexandru Ciucurencu, Victor Rusu Ciobanu, Wanda Sachelarie Vladimirescu, Marcela Cordescu); am fost în atelierul unor personalități cunoscute pe meridianele lumii pentru modul în care piatra sau ceramica era conturată uneori miniatural, alteori monumental (Ion Jalea, Boris Caragea, Cristea Grosu); am intrat în spațiul învăluit de muzică unde trăiau

Ioan D. Chirescu, Dragoș Alexandrescu, Romeo Alexandrescu; am dialogat cu scriitorii de paternitate dobrogeană și am ascultat cuvinte înainte de a deveni poezie sau roman (Cella Serghi, Virgil Teodorescu, Sandra Cotovu, Ovidiu Papadima, Pericle Martinescu, Alexandru Raicu, Grigore Sălceanu; impresionante au fost întâlnirile cu mari doctori, laureați ai unor Academii de Știință, din diferite capitale europene, întemeietori de școli românești pentru importante domenii medicale, semnatari de studii, tratate, monografii și sinteze, membri în Societăți Medicale (Alexandru Caratzali, citat în referințe internaționale de citofenetică, Ervant Seropian, inițiator al școlilor de alergologie, Gheorghe Găitan, distins neurolog). Redau, printr-o decupare din memorie, numele altor cercetători pe care i-am cunoscut: Victoria Iuga Raica, strălucit reprezentant al biologiei românești, descoperitoare de specii faunistice; Radu Codreanu, academician, figură proeminentă a științei biologice; Cristache V. Oprea, docent în științe agronomice; Constantin Moțaș, Vasile Canarache; și n-am să-i uit niciodată pe marii mei prieteni din lumea teatrului și filmului, joviali și comunicativi, strălucitori pe scenă și în peliculele filmice sau creatori de miracole cinematografice: Gheorghe Vitandis, Ileana Ploscaru, Virgil Andriescu, Iancu Lucian, Romel Srănciugel, Agatha Nicolau, Vasile Cojocaru, Lică Gherghiescu, Jean Constantin (numindu-i numai pe cei născuți în Dobrogea sau cu activitate îndelungată în cetatea pontică). Toate aceste întâlniri au fost repere permanente și pentru teza de doctorat, „Monografia de persoană în sistemul informațional modern”.

Și mă opresc aici cu amintirile care mi-au îmbogățit existența. Sunt momentele mele de încântare, de farmec și nostalgie. Am evocat un univers ce va rămâne statornic. Sunt amintiri pe care le datorez bibliotecii în care m-am format, în care am investit avânt neobosit tineresc, la care m-am întors de nenumărate ori, chiar dacă am avut și alte funcții.

Aici am găsit întotdeauna cheia potrivită cu care deschideam și deschid și astăzi ușa spre informație, ușile care adăpostesc opera unor geniali creatori.

Dr. CONSTANȚA CĂLINESCU

RESTITUIRI NECESARE

Anul 2016 este reprezentat, pentru Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” din Constanța, de momentul festiv al aniversării a 85 de ani de existență, din punct de vedere instituțional, când, în urma unei decizii ministeriale din vara anului 1931, însoțită și de hotărârea autorităților locale, ia ființă biblioteca publică a orașului Constanța. Înființarea instituției consfințește un efort început după reunirea Dobrogei în 1878, efort de raportare și integrare a spiritualității dobrogene, în speță a Constanței, la viața culturală a României. Premegător apariției acestei instituții publice a orașului Constanța au existat nuclee organizate de activitate culturală, materializate în cercuri, atenee populare și asociații de cultură.

În vara acestui an, Biblioteca Județeană „Ioan N. Roman” din Constanța deschide seria manifestărilor dedicate evenimentului aniversar, punctând participarea, în data de 12 iulie, la comemorarea lui Ioan N. Roman, patronul spiritual al instituției, personalitate marcantă a culturii Dobrogei. Acest lucru s-a realizat printr-un simpozion desfășurat în Palatul Arhiepiscopiei Constanța, la care au participat și reprezentanți ai Muzeului de Istorie Națională și Arheologie Constanța, ai Serviciului Județean Constanța al Arhivelor Statului, precum și Societatea de Științe Istorice din România, filiala Constanța.

Avocat, publicist, scriitor, istoric, om politic, Ioan N. Roman s-a născut, la 20 iulie 1866, fiind declarat în comuna Comăndărești, județul Iași (azi satul Răuseni, jud. Botoșani). Studiile primare le urmează la Săliște, iar pe cele liceale la Liceul „Ștefan cel Mare” din Iași. Studiile universitare le continuă la Bruxelles concomitent la Facultatea de Litere și Filozofie și Facultatea de Drept, obținând în 1898 titlul de Doctor în Drept. În 1897, primește postul de ajutor de judecător la Judecătoria Ocolului Curtea de Argeș și în anul următor e transferat la Judecătoria din Medgidia. Concomitent, este ales și în consiliul

orașului, iar pe 29 ianuarie 1899 și-a desfășurat activitatea, pentru puțin timp, ca primar al Medgidiei. La 4 februarie 1899, i se acordă autorizația de a exercita profesiunea de avocat în Dobrogea, iar în 1900 se stabilește la Constanța. În 1903, este ales membru în consiliul județului Constanța, anul următor consilier comunal, consilier județean și vicepreședinte al Consiliului Județean între 1905-1907, decan al Consiliului de disciplină a corpului de avocați etc. Ioan N. Roman va activa din 1908 în Partidul Național Liberal, fiind între 1910-1914 vicepreședinte al organizației liberale constănțene și redactor al ziarului „Drapelul”. În alegerile parlamentare din 1914, va fi ales deputat, iar între 1922-1926 a fost senator liberal de Constanța, poziții de pe care apără drepturile dobrogenilor.

I.N. Roman se remarcă drept o personalitate culturală și socială a Dobrogei, militant al lărgirii drepturilor constituționale, publicist, autor a numeroase cărți și studii despre istoria națională, Dobrogea și locuitorii săi.

Activitatea sa ziaristică și literară începe în 1882, an în care publică în „Albina” și „Familia” din Oradea. Îi vom regăsi numele în: „Convorbiri literare”, „Contemporanul”, „România liberă”, „Literatură și știință”, „Viața”. Între 1892- 1893 este prim redactor la ziarul „Adevărul”. A redactat și a colaborat la ziarele: „Dreptul Dobrogei”, „Farul”, „Ovidius” și trimite colaborări despre Dobrogea la ziarul lui Nicolae Iorga, „Neamul românesc”. Împreună cu o altă personalitate de marcă dobrogeană, Constantin Brătescu, fondează „Societatea Culturală Dobrogeană” și revista „Analele Dobrogei” (1920). Lucrările sale științifice și literare sunt semnate și cu pseudonim. În ultimii ani ai vieții, este ales președinte al Comitetului „Pro Eminescu”, care avea drept scop ridicarea unui statui a a poetului pe malul mării. Moare la 12 iulie 1931, la Constanța.

După decesul său, familia a instituit două premii: „Premiul cultural dobrogean Ioan N. Roman” și „Premiul de poezie Ioan N. Roman”, premii ce au fost decernate unor personalități de marcă ale culturii românești, între aceștia menționăm: V. Voiculescu, Gr. Sălceanu, G. Banea, C.D. Constantinescu-Mircești.

În luna septembrie, manifestările culturale aniversare ale bibliotecii se desfășoară pe două direcții convergente: expoziții de amploare și simpozion aniversar, în cadrul căruia s-a lansat lucrarea monografică dedicată bibliotecii „Sub semnul cărții: 1931-2016”. Data de 13 septembrie marchează realizarea unui triplu eveniment, desfășurat la sediul Bibliotecii Județene „Ioan N. Roman” din Constanța, în prezența unui public numeros și a reprezentanților mass-media: inaugurarea noii plăci comemorative Ioan N. Roman, amplasată la intrarea principală din clădire; vernisarea unei expoziții fotodocumentare de amploare, intitulată „85 de ani de lectură publică la Constanța”, situată în holul central al instituției și inaugurarea noului spațiu expozițional și a expoziției permanente dedicate vieții și activității lui Ioan N. Roman, aflată în Sala de referințe generale de la parter.

Proiectul noului spațiu expozițional permanent al bibliotecii s-a conturat în urma inițiativei dr. Corina Apostoleanu, directorul instituției, materializat prin achiziționarea a două obiecte moderne de mobilier de expunere, care să asigure și să pună în valoare mesajul expoziției: de informare a publicului cu privire la una din personalitățile importante ale Dobrogei și de relevare a apartenenței la valorile regionale și naționale.

Totodată, s-a urmărit ca, prin semnarea exponatelor, să se asigure publicului accesibilitatea directă la informații diverse și complete, punând în valoare rolul bibliotecii de colecționar, păstrător și conservator de documente. La realizarea expoziției fotodocumentare și materială s-au alăturat Muzeul de Istorie Națională și Arheologie Constanța, prin reprezentant dr. Lavinia Dumitrașcu

și Serviciul Județean Constanța al Arhivelor Statului, prin șeful acestuia, regretatul dr. Virgil Coman. Expoziția a fost gândită de la bun început dintr-o dublă perspectivă, respectiv aceea de omagiere a personalității lui Ioan N. Roman și de reunire a materialelor fotodocumentare, a obiectelor personale ale acestuia, aflate în fondurile celor trei instituții constănțene, toate acestea să corespundă scopului final de aducere și definire în conștiința publică a dimensiunii personalității lui Ioan N. Roman.

Materialele care alcătuiesc expoziția sunt alcătuite din volume, fotografii originale, documente de arhivă privitoare la starea civilă, a genealogiei sale, diploma de studii; manuscrise, obiecte personale. În ceea ce privește volumele expuse, acestea ilustrează parte din opera lui Ioan N. Roman și ideea de bază este aceea a evidențierii domeniilor tematice.

Sunt prezente volume de poezie („Poesii”, București, 1895), istorie („La Dobrogea roumaine: Etudes et documents”, București, 1919; „Pagini din istoria culturii românești în Dobrogea înainte de 1877”, Constanța, 1920), interpretări legislative („Studiu asupra populației rurale din Dobrogea”), periodice constănțene interbelice, la care a colaborat „Analele Dobrogei”, în

redacția cărora s-a aflat „Justiția Dobrogei”.

Documentele de arhivă („Diploma de absolvire a Universitei Libre de Bruxelles- Facultatea de Filozofie și Litere” din 3 aprilie 1894; Brevet al Ordinului „Coroana României” în grad de comandor”). Fotografii îl înfățișează în diferite ipostaze și etape ale vieții, singur sau alături de familie. Segmentul obiectelor personale care i-au aparținut este susținut de o mică agendă personală, datată 1925, în care își nota diferite referințe la procesele juridice, în care pleda și de o plăcuță emailată cu numele său și ocupația (avocat), care s-a aflat pe ușa casei sale, distrusă în bombardamentele asupra Constanței din 1941, așa cum o înfățișază și una dintre fotografiile. În ceea ce privește manuscrisele, menționăm „Caiet cu însemnări cu privire la Dobrogea”.

Între acestea, evidențiem două documente de arhivă, importante pentru istoricul instituției bibliotecii. Este vorba de o anexă la contractul de închirire al casei lui Ioan N. Roman de către Primăria Constanței, în scopul desfășurării activității de bibliotecă publică și de un referat privind inventarul bibliotecii personale a acestuia, care va servi, putem spune, drept nucleu al viitoarelor colecții.

Analiza inventarului bibliotecii relevă dimensiunea enciclopedică a personalității celui care a deținut-o și de remarcat este mențiunea dorinței acestuia de punere la dispoziția locuitorilor orașului Constanța a bibliotecii în scopul consultării, fără posibilitatea de a împrumuta la domiciliu, iar ca bibliotecar pe Elena Micu.

Simpozionul aniversar din perioada 22-24 septembrie 2016 întregeste și încheie manifestările omagiale din acest an dedicate Bibliotecii Județene „Ioan N. Roman” din Constanța.

Dr. LUMINIȚA STELIAN

SUB SEMNUL CĂRȚII...

La 10 ani de la publicarea primei monografii dedicate bibliotecii județene și lecturii publice de la malul mării, „Cartea și lectura la Pontul Euxin” (Constanța, Ed. Ex Ponto, 2006), a văzut lumina tiparului un nou volum închinat nobilei cauze a promovării culturii scrise și slujitorilor ei de-a lungul timpului : „Sub semnul cărții - 1931 - 2016: 85 de ani de lectură publică la Constanța” (Constanța, Ed. Ex Ponto, 2016).

Cartea reunește texte scrise de foști bibliotecari (7), pensionari în prezent, și de bibliotecari în activitate (13), sub coordonarea directoarei dr. Corina Mihaela Apostoleanu și a lui Constantin Cioroiu, coordonator și al monografiei din 2006.

Capitolele se circumscriu pe două direcții tematice majore: cele dedicate istoriei lecturii publice și evoluției colecțiilor bibliotecii județene în timp, dar și celor care „au slujit cauza lecturii publice”, și cele care desenează tabloul actual al serviciilor și proiectelor bibliotecii. Semnificative pentru prima direcție sunt: *Lectura publică în spațiul euxin - repere istorice*, *Colecțiile - istoric și dezvoltare*, *Cercetarea bibliologică*, *Funcția de centru metodologic*, *Slujitori ai cărții de ieri și de azi*.

O mențiune cu totul specială se cuvine acordată acelor capitole dedicate memoriei patronului nostru spiritual, Ioan N. Roman, de la a cărui moarte s-au comemorat anul acesta 85 de ani: *Ioan N. Roman – date biografice și activitate*, *Bibliografia selectivă Ioan N. Roman*, *Inventarele originale ale colecțiilor de carte proprietar Ioan N. Roman predate de fiul acestuia Bonifaciu primăriei Constanța odată cu imobilul (facsimil)*.

Celelalte capitole prezintă o viziune din interior asupra serviciilor și compartimentelor de specialitate ale bibliotecii județene la momentul actual: sistemul informațional, bibliografia locală dobrogeană, informarea comunitară, dezvoltarea colecțiilor, biblioteca pentru copii și tineret, marketingul și publicitatea serviciilor și colecțiilor, proiectul național Biblionet - lumea în biblioteca mea, activitatea culturală și editorială, colaborări naționale și internaționale.

Anexele cuprind, pe lângă facsimilele colecțiilor de carte ale lui Ioan N. Roman (publicate pentru prima oară, datorită regretatului Virgil Coman), o bogată și variată iconografie: foste sedii ale bibliotecii publice constănțene, imagini ilustrative cu spațiile moderne ale

actualului sediu (din 1998) din strada Mircea cel Bătrân, directorii bibliotecii de-a lungul timpului, „comori” din colecțiile speciale, afișe și publicații editate de biblioteca noastră.

Lansarea monografiei a avut loc pe 22 septembrie în aula bibliotecii, cu ocazia simpozionului național dedicat aniversării celor 85 de ani de la înființarea instituției. Directorul Editurii Ex Ponto, scriitorul Ovidiu Dunăreanu, trudit și el vreme de 20 de ani în biblioteca noastră înainte de 1990, remarcă cu acest prilej efortul deosebit al domnului Constantin Cioroiu de a rememora activitatea tuturor slujitorilor cărții de ieri și de azi, de a menționa pe cât posibil pe toți cei care și-au adus contribuția la ridicarea și afirmarea adevăratelor valori prin efortul constant

de promovare a lecturii publice, a culturii scrise și a accesului liber la informație. Evocând foști colegi ca Gheorghe Popescu, Dumitru Constantin Zamfir, Rareș Dragu, Liliانا Lazia ori Petre Popa, fostul bibliograf și metodist a felicitat întregul colectiv de autori pentru „demersul excepțional de a nu lăsa uitării anii de început și pe toți cei care au ridicat biblioteca tomitană”.

Conștienți de imperfecțiunile și lipsurile cărții, reținând aprecierile și comentariile pozitive, dar și observațiile și sugestiile argumentate, vom avea în vedere ca viitoarea ediție a monografiei să le remedieze pe majoritatea.

ȘTEFAN PLEȘOIANU

